

Vischnaunca
Tujetsch

Cussegl da vischnaunca
2020/2023

23. Radunonza dil cussegl da vischnaunca

dil trienni 2020/2023

**mesjamna, ils 31 d'uost 2022 allas 20.00 uras
ella Sala Cristalla a Sedrun**

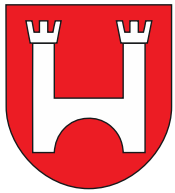
Tractandas:

1. Avertura
2. Concessiuns per la Swissgrid SA
3. Lescha da santeri – revisiun parziala
4. Orientaziuns
5. Varia

Suprastonza communal Tujetsch

President communal
Martin Cavegn

Menader center communal
Simon Collenberg

Vischnaunca
Tujetsch

Cussegl da vischnaunca
23-2020/2023

Concessiuns per la Swissgrid SA

Messadi

dalla suprastanza communal al cussegl da vischnaunca

Preziada presidenta
Preziada cussegliera
Prezai cussegliers

1. Situaziun da partenza

Sin intschess communal da Tujetsch ein pliras lingias da tensiun aulta staziunadas ch'ei en possess dalla Swissgrid. Igl onn 1999 ha la vischnaunca da Tujetsch concediu ils dretgs da traversar cun quellas lingias e stipulau ils contracts da servitut corrispundents persuerter.

Quels dretgs ein vegni dai da lezzas uras pil temps aschi ditg sco igl indrez ei en funcziun. Ella cunvegna era ultra da quei stipulau ch'ei seigi da reglar da niev l'indemnisaziun pils dretgs, priu il cass ch'igl indrez seigi en funcziun dapli che 25 onns. Quei ei uss il cass ed aschia eisi da fixar da niev l'indemnisaziun per quels dretgs pils proxims 25 onns (*2023 entochen 2047*). La fixaziun da quell'indemnisaziun sebase sin las recumandaziuns dalla Viafier federala, dalla Swissgrid SA, dall'Associaziun da purs Svizra e dall'Associaziun dallas interpresas d'electricitad.

Sper ils dretgs existents ha la Swissgrid inoltrau la damonda per la concessiun dad ulteriurs dretgs da traversar cun lingias da tensiun aulta en auters loghens. Per quels dretgs vegnan novs contracts da servitut stipulai.

2. Dretgs da traversar cun lingias da tensiun aulta

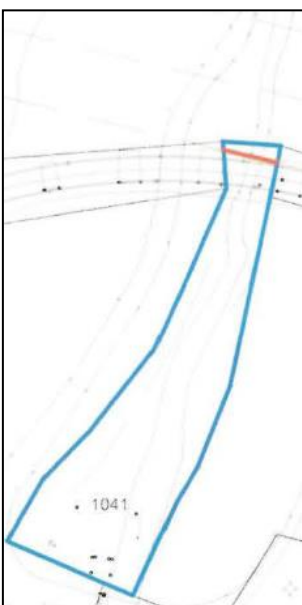
a) Indemnisaziun dils dretgs da traversar cun lingias da tensiun aulta (2023-2047)

La fixaziun dall'indemnisaziun dils dretgs da traversar cun lingias da tensiun aulta sebase sin il contract dils 12 da december 1999 ch'ei vegnius stipulaus cun la societad Aare-Tessin. Per tut las parcelas menziunadas cheusut ha la vischnaunca concediu in dretg da traversar pil temps aschiditg sco las lingias existan e retschiert da lezzas uras in'indemnisaziun da frs. 68'420.- per in spazi da 25 onns (*entochen 2022*). Uss vegn l'indemnisaziun per quellas parcelas reglada da niev pils proxims 25 onns (*2023-2047*).

Parcela: nr. 1041

Indemnisaziun: frs. 237.-

Liug: Val Bugnei

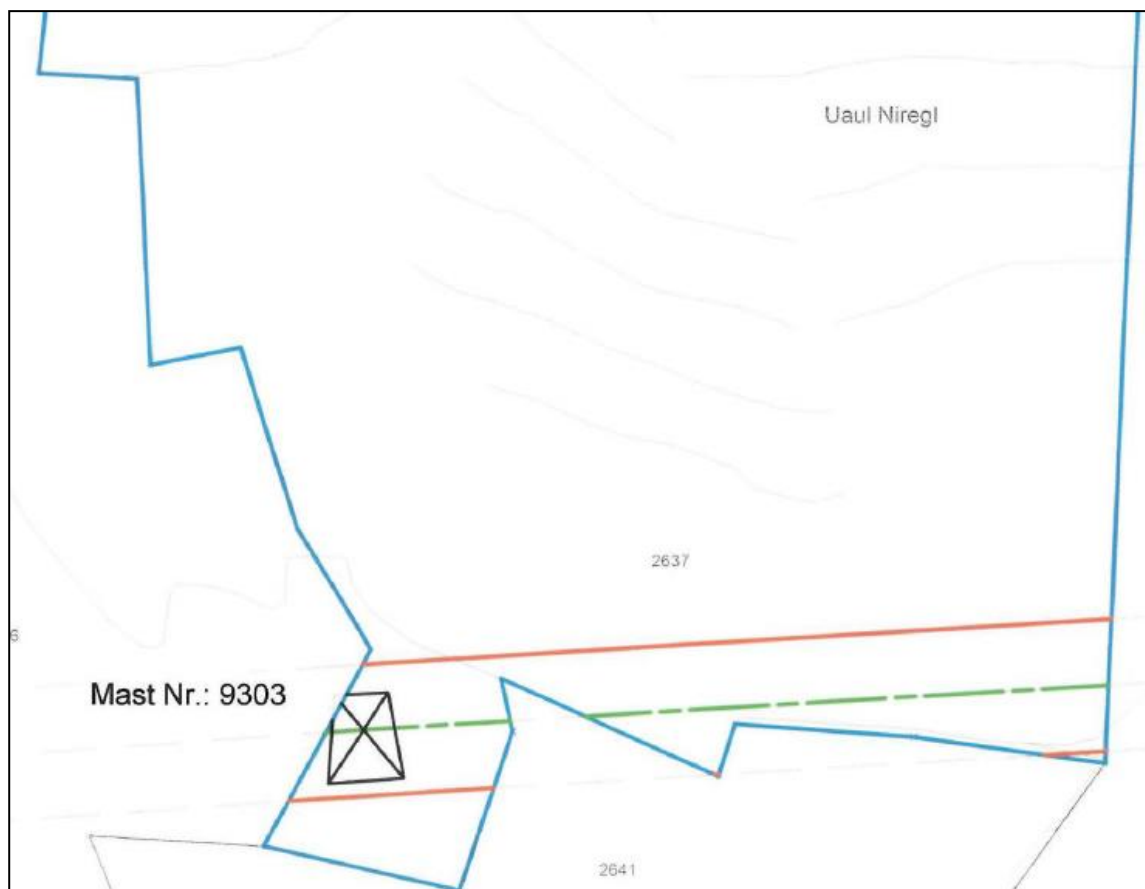
Parcella: nr. 2408
Indemnisaziun: frs. 778.-
Liug: Milà

Parcella: nr. 2590
Indemnisaziun: frs. 1'385.-
Liug: Sur Salins (vischinonza dalla staziun dalla pendiculara)

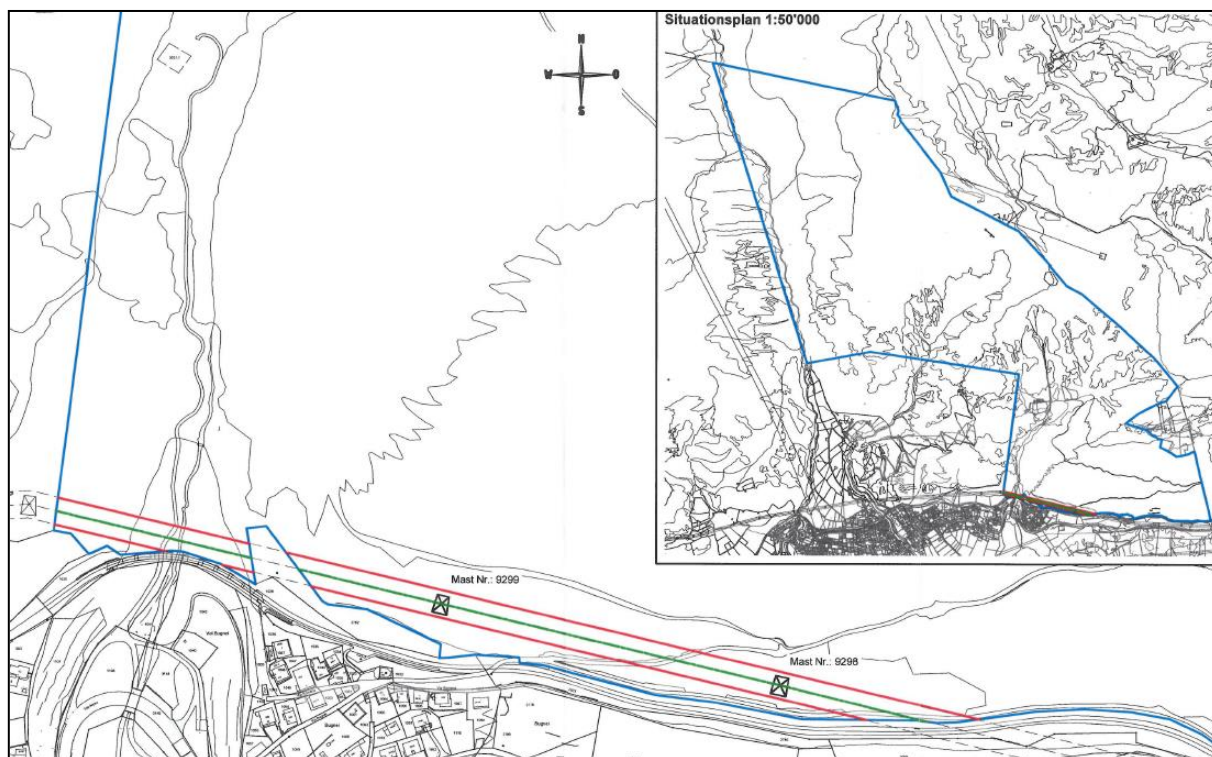
Parcella: nr. 2637
Indemnisaziun: frs. 6'342.-
Liug: Uaul Niregl

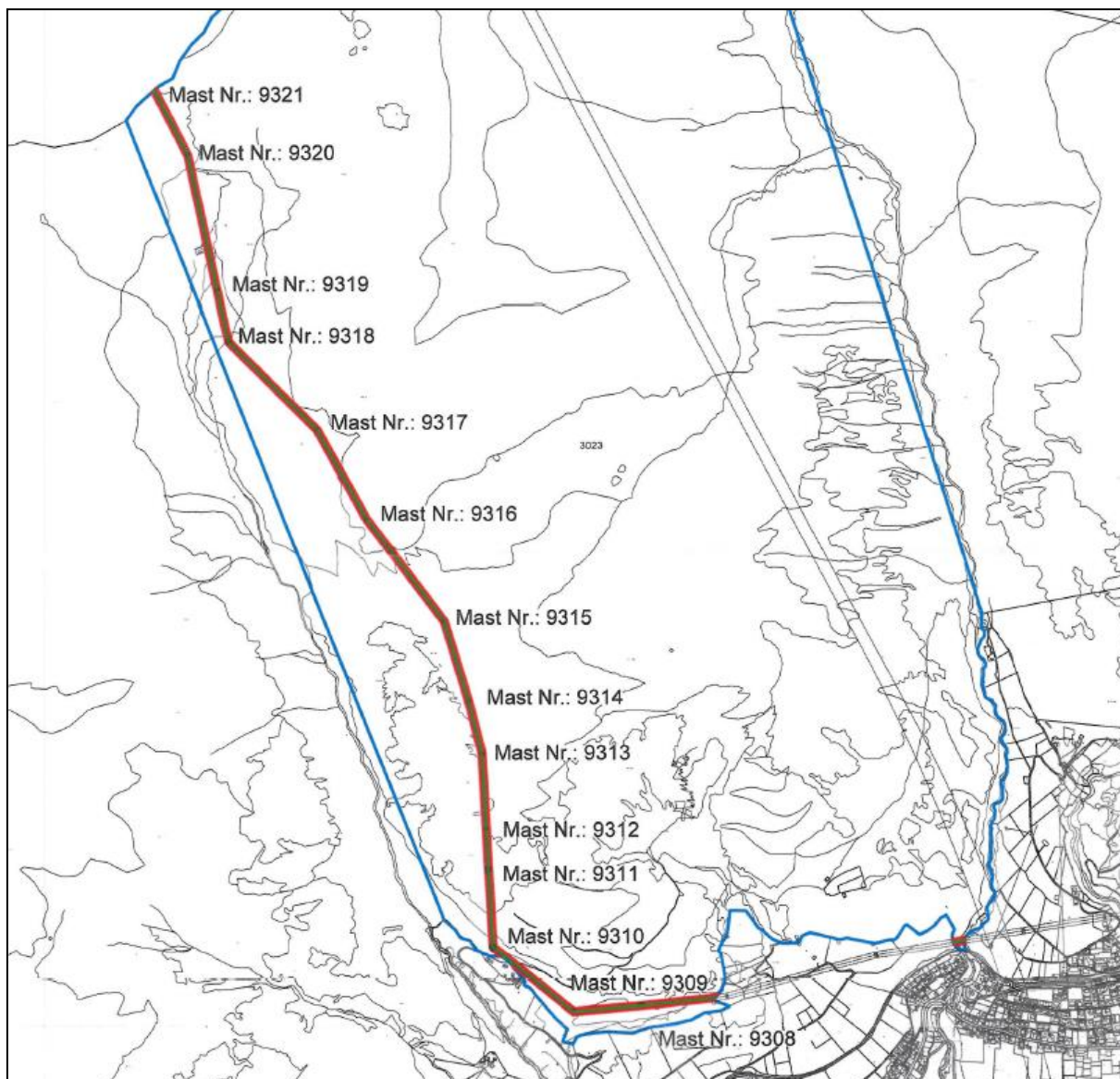
Parcella: nr. 2818
Indemnisaziun: frs. 2'120.-
Liug: Arschella (sur Via Alpsu dadora Bugnei)

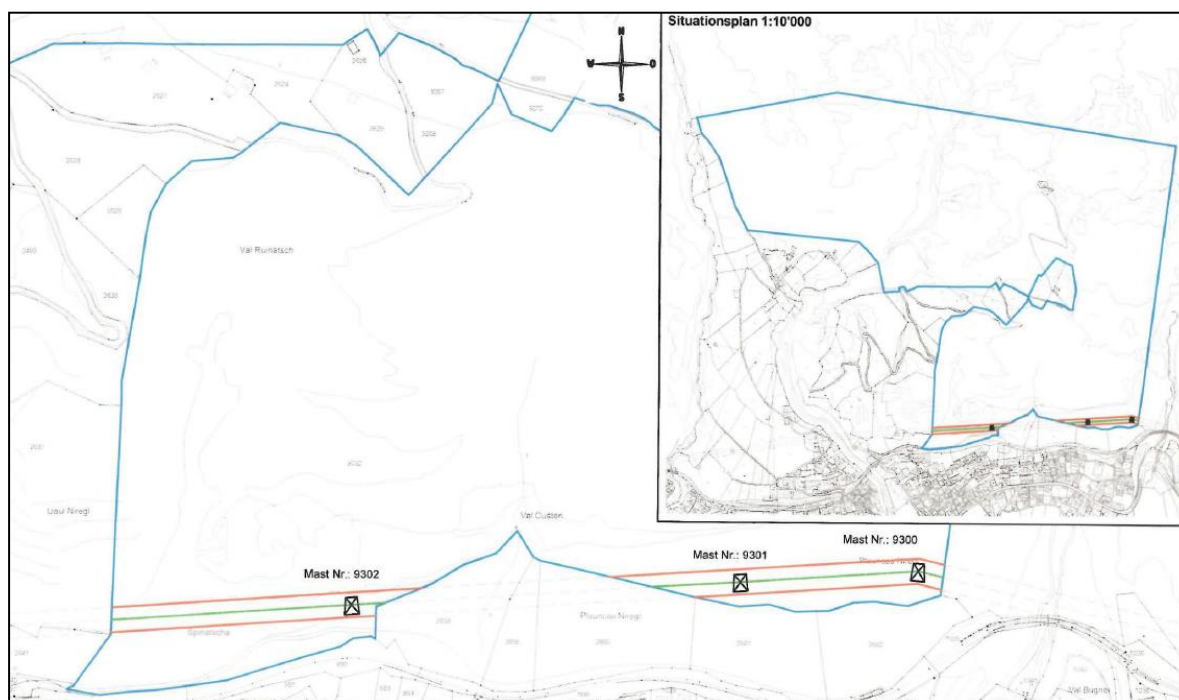
Parcela: nr. 3021
Indemnisaziun: frs. 17'710.-
Liug: Sur Bugnei

Parcela: nr. 3023
Indemnisaziun: frs. 99'304.-
Liug: Sur Rueras en direcziun Val Milà

Parcella: nr. 3032
Indemnisaiziun: frs. 21'042.-
Liug: Sur Sedrun (Spinatscha – Plauncas Niregl)

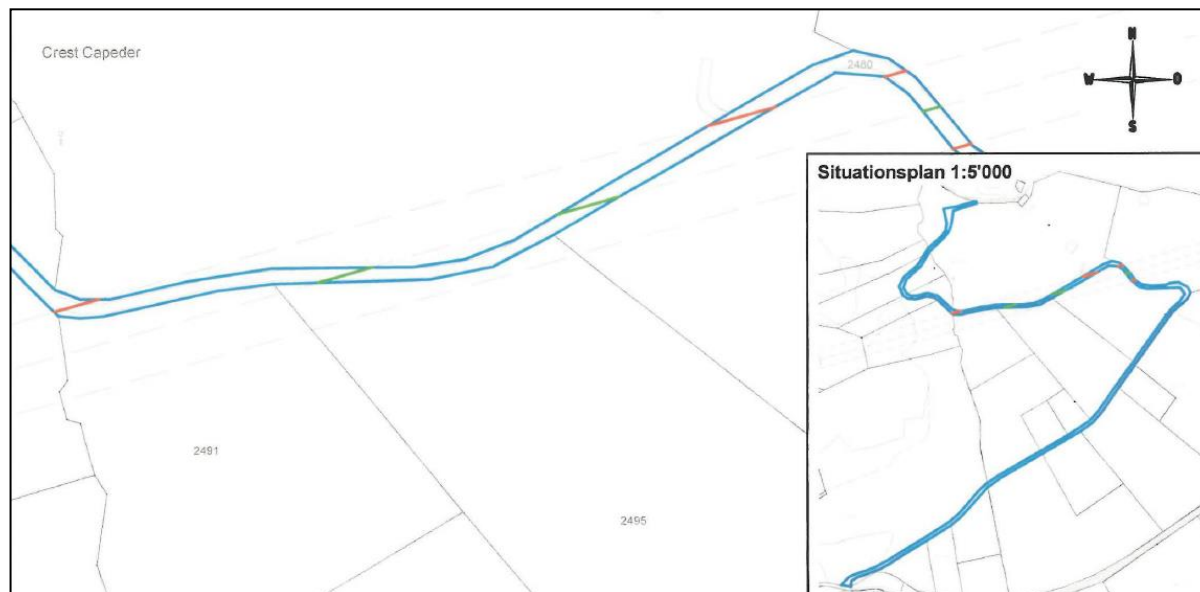

L'indemnisaiziun totala pils dretgs da traversar cun lingias da tensiun aulta da tuttas parcellas munta a frs. 148'918.-, dapli che la dubla summa che la vischnaunca ha retschert igl onn 1999 (frs. 68'420.-) sco indemnisaiziun pils davos 25 onns.

b) Novs dretgs da traversar cun lingias da tensiun aulta

La vischnaunca ha medemamein da conceder en plirs loghens novs dretgs da traversar cun lingias da tensiun aulta sur il terren communal e per gestunar ils indrezs accessoris alla Swissgrid SA. En quei connex lubescha la vischnaunca era alla Swissgrid da transmitter datas da tiarzas personas sur quellas lingias sco era da rinforzar quellas cun ulteriuras lingias per transmitter energia electrica ni datas. Plinavon ei la Swissgrid SA legitimada da traversar las parcellas ni las vias che meinan allas lingias da tensiun aulta per la construcziun, la controlla ni il manteniment dils indrezs. Sco cunterprestaziun per ils dretgs indemnisescha la Swissgrid la vischnaunca cun ina contribuziun unica pils proxims 25 onns (2023-2047). Las parcellas pertuccadas ein indicadas naven dalla proxima pagina cun las indemnisaiziuns corrispundentas.

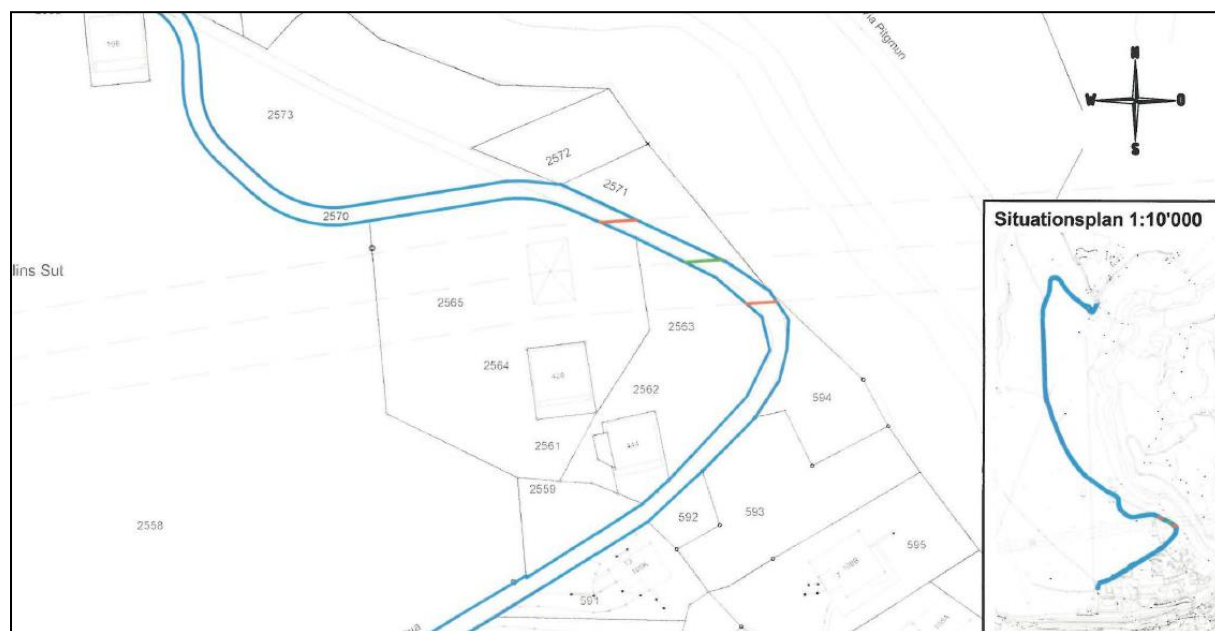
Parcela: nr. 2480
Indemnisaziun: frs. 907.-
Liug: Via Sum Praus sur Rueras

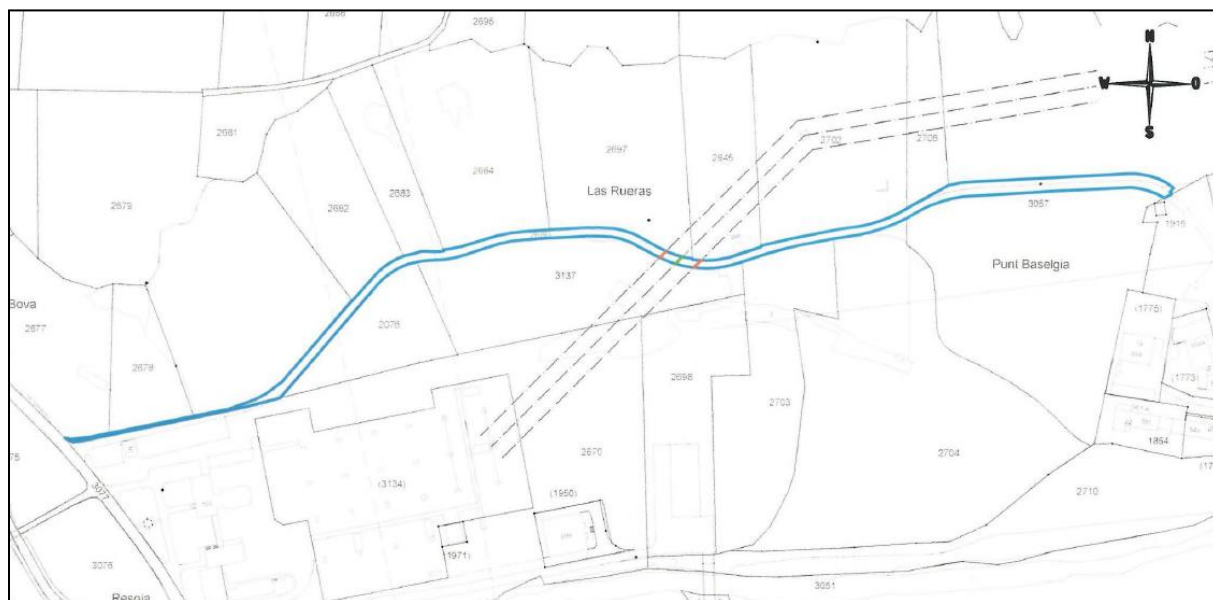
Parcela: nr. 2560
Indemnisaziun: frs. 496.-
Liug: Lingia da tensiun aulta meina sur la Via sur Salins

Parcella: nr. 2570
Indemnisaziun: frs. 542.-
Liug: Lingia da tensiun alta meina sur la Via Valtgeva

Parcella: nr. 2680
Indemnisaziun: frs. 509.-
Liug: Via Las Ruera (vischinonza dalla zona da mistregn)

L'indemnisaziun totala dallas parcellas cheusura pils novs dretgs da traversar cun lingias da tensiun alta munta a frs. 2'454.- pils proxims 25 onns. Silsunter vegn quella puspei fixada da niev.

3. Prolungaziun dall'indemnisaziun dalla tgira digl uaul

En connex cun la tgira d'uaul ha la vischnaunca stipulau in contract supplementarmein (*contract dils 2 d'avrel 2007*) tier il contract dils 12 da december 1999. Tenor quest contract ei la Swiss-grid SA sezza responsabla per la tgira dalla surfatscha digl uaul ella vischinonza dallas lingias da tensiun aulta. Per las entradas che mauncan muort che quella surfatscha forestala croda naven ha la vischnaunca retschert ina indemnisaziun da frs. 14'400.- naven digl onn 1999 entochen igl onn 2022.

Ella nova convegno vegn quella indemnisaziun fixada da niev pils proxims 25 onns (2023 – 2047). La vischnaunca retscheiva ina indemnisaziun corrispundenta per mintga parcella. Ei se-tracta dallas suandontas parcelas, las qualas ein indicadas sils plans ch'ein cunteni en quest messadi:

parcella nr. 2590: frs. 747.-

parcella nr. 2637: frs. 2'819.-

parcella nr. 2818: frs. 3'261.-

parcella nr. 3021: frs. 5'324.-

parcella nr. 3023: frs. 8'389.-

parcella nr. 3032: frs. 2'023.-

Indemnisaziun totala: frs. 22'563.-

4. Propostas

Sin fundament dallas ponderaziuns menziunadas propona la suprastanza communal al cussegl da vischnaunca:

- a) dad approbar las indemnisaziuns pils dretgs da traversar cun lingias da tensiun aulta dalla Swissgrid SA pil spazi 2023-2047 per las suandontas parcelas:

nr. 1041: frs. 237.-

nr. 2408: frs. 778.-

nr. 2590: frs. 1'385.-

nr. 2637: frs. 6'342.-

nr. 2818: frs. 2'120.-

nr. 3021: frs. 17'710.-

nr. 3023: frs. 99'304.-

nr. 3032: frs. 21'042.-

Total: frs. 148'918.-

- b) da conceder alla Swissgrid SA ils dretgs da traversar cun lingias da tensiun aulta per las suandontas parcelas pil temps aschiditg sco las lingias existan (indemnisiun pil spazi 2023-2047):

nr. 2480: frs. 907.-

nr. 2560: frs. 496.-

nr. 2570: frs. 542.-

nr. 2680: frs. 509.-

Total: frs. 2'454.-

- c) dad approbar las indemnisaziuns per la tgira d'uaul dalla Swissgrid SA pil spazi 2023-2047 per las suandontas parcelas:

nr. 2590: frs. 747.-

nr. 2637: frs. 2'819.-

nr. 2818: frs. 3'261.-

nr. 3021: frs. 5'324.-

nr. 3023: frs. 8'389.-

nr. 3032: frs. 2'023.-

Total: frs. 22'563.-

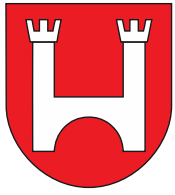
Suprastanza communal Tujetsch

President communal
Martin Cavegn

Menader center communal
Simon Collenberg

Vischnaunca
Tujetsch

Cussegl da vischnaunca
23-2020/2023

Lescha da santeri – revisiun parziala

Messadi

dalla suprastonza communal a l' cussegl da vischnaunca

Preziada presidenta
Preziada cussegliera
Preziai cussegliers

1. Situaziun da partenza

Igl onn 2015 ei il spazi da nies santeri vegnius restructuraus daniev. Igl ei vegniu scaffiu ina nova fossa communabla el center dil santeri. Ultra da quei han ins creau dapli spazi per fossas per urnas singulas. La restructuraziun ei vegnida planisada dil biro specialisau Toni Linder+Partner SA, Altdorf.

Gia da gliez temps era ei planisau da realisar el nord dil santeri igl onn 2021 in niev plaz per urnas singulas en fuorma d'in "*Urnenhain*". Tal ei previus gest sut baselgia dretg e seniester dalla via permiez.

Spazi per igl "*Urnenhain*"

Tier quella fuorma da satrar vegn il contuorn dil crap fossa (platta da crap giun plaun, (ladezia 30cm x lunghezia 20cm)) cultivaus sin moda naturala (plontaziun permanenta) entras la vischnaunca. Per ils parents dat ei negina pusseivladad da plazzar fluras ed auters monuments el tratsch sco quei ei usitau tier ina fossa convenziunala per urnas/vischals.

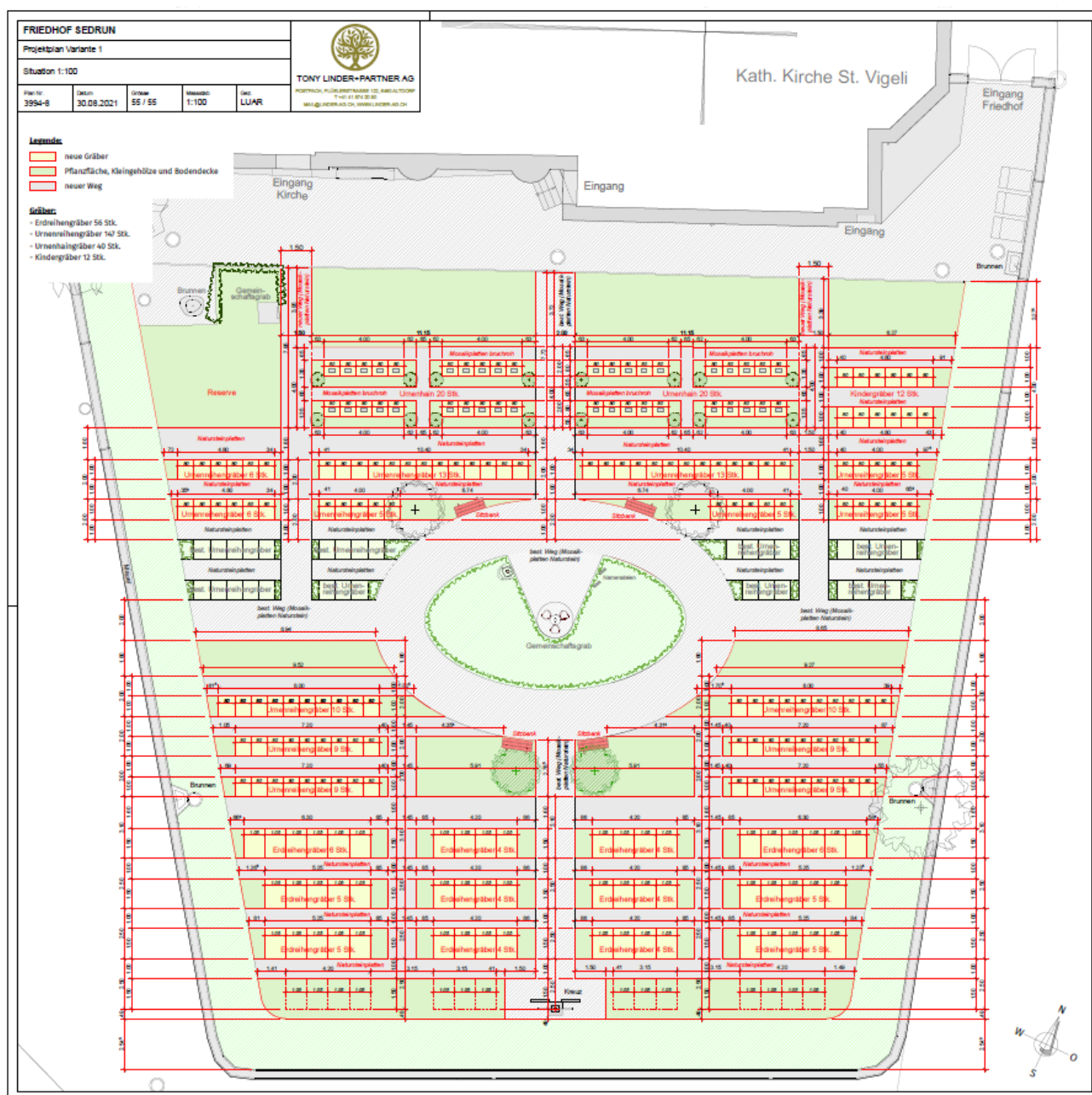
"Urnenhain" santeri Sarnen (maletg simbolic)

Dapi igl onn 2015 ein 33 defuncts vegni satrai en la nova fossa communabla. Tier quella fuorma da satrar croda ina tgira dalla fossa da 20 onns entras ils parents. Quei fatg ei adina pli e pli dumandaus. Era tier la nova purschida cun igl "Urnenhain" croda quella lavur.

Muort la nova formaziun digl entir santeri che vegn cumpletaus cun in santeri d'urnas (Urnenhain) basegna ei era entginas adattaziuns ella lescha da santeri ch'ei vegnida relascha igl onn 2015. Era il regulativ corrispundent ei da cumpletar cun in taxa da satrar per quei santeri. L'adattaziun dil regulativ schai en cumpetenzza dalla suprastonza communal.

2. Nova formaziun dil santeri

Las lavurs da construcziun ein previdas igl onn 2023. Il plan cheusut dat ina survesta davart il niev santeri. Sunter la nova formaziun dil santeri porscha quel 56 plazs per fossas usitadas (vischals), 147 plazs per fossas cun urnas, 40 plazs pil santeri d'urnas (Urnenhain) e 12 plazs per fossas d'affons. Cun quella purschida sa la vischnaunca cuvierer ils basegns ch'ei avon maun sin fundament dil svilup dalla populaziun.

3. Proposta

Ord las surnumnadas ponderaziuns propona la suprastonza communal al cussegl da vischnaunca:

d'approbar la revisiun parziala dalla lescha da santeri.

La fatschenta vegn aunc suttamessa alla radunonza da vischnaunca.

Suprastonza communal Tujetsch

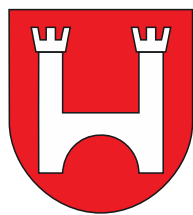

President communal
Martin Cavegn

Menader center communal
Simon Collenberg

Aschunta: Lescha da santeri

Vischnaunca
Tujetsch

**Lescha da santeri
per la vischnaunca Tujetsch**

Sebasond sin artechel 12 alinea 2 dalla lescha da sanadad dil cantun Grischun relai la vischnaunca da Tujetsch questa lescha da santeri.

I. Determinaziuns generalas

Art. 1 Intent

Questa lescha regla ils fatgs da sepultura ed il diever dil santeri.

Art. 2 Cumpetenza e survigilanza

Il satrar ed il santeri ein caussa dalla vischnaunca. Ella procura per il necessari terren e mantegn il santeri en bien uorden.

La survigilanza dalla lescha da santeri cumpeta al cau dil departament communal incumbensaus d'uffeci anora.

II. Uorden da satrar

Art. 3 Dretg da schar satrar

Il dretg da schar satrar en santeri han:

- a) tuts domiciliai en vischnaunca
- b) tut quels ch'ei morts sin territori dalla vischnaunca
- c) cun lubientscha dalla suprastanza communal:
 - burgheis da Tujetsch che habiteschan ordeifer
 - defuncts cun relaziuns specialas cun la Val Tujetsch

Art. 4 Temps da satrar

La sepultura ni la cremaziun astga haver liug sil pli baul 48 uras e sil pli tard 72 uras suenter la spartida dil defunct. La sepultura d'ina urna ei buca ligiada vid il temps da satrar. Cass specials basegnan ina lubientscha excepziunala dil miedi districtual.

Art. 5 Caplutta da morts

La vischnaunca metta a disposiziun il carner (caplutta da morts) dalla baselgia s. Vigeli, nua ch'ins sa collocar ils defuncts en vischi ni en urna.

Art. 6 Prestaziuns dalla vischnaunca

La vischnaunca procura per cavar e cuvierer la fossa.

Art. 7 Taxas

Per cuvierer las spensas incassescha la vischnaunca ina taxa. La suprastanza communal relai in regulativ da taxas.

III. Uorden da santeri

Art. 8 Fossas

Il santeri s. Vigeli dispona da:

- a) fossas per carschi
- b) fossas per affons
- c) fossas per urnas
- d) fossa communabla per urnas
- e) santeri d'urnas
- f) fossas per spirituals

Sco affons valan tuttas persunas sut 8 onns.

Ils spirituals han lur atgnas fossas ell'emprema retscha, dretg e seniester sper la crusch santeri.

Ella fossa communabla per urnas sa vegnir satrau mo la tschendra dil defunct.

Art. 9 Partiziun dil santeri

Per anflar in maletg unitar vegn il santeri partius en secturs. Ei vegn satrau en retscha conform al plan dil santeri e las fossas vegnan numeradas cronologicamein. Dalla via permiez dil santeri anora vegn satrau odem anen respectiv entadem anora. **Tier il santeri d'urnas vegn il medem sistem da satrar risguardaus.**

Art. 10 Temps da ruaus/sligiar si fossas

Il temps da ruaus munta per tuttas fossas cun vischi (bara) silmeins 20 onns. Las fossas astgan vegnir cavadas si pér suenter che quei temps ei spiraus.

Per fossas d'urnas en retscha **ed il santeri d'urnas** munta il temps da ruaus medemamein 20 onns (excepziuns mira artechel 12).

Art. 11 Turnus da satrar

Ei il temps da ruaus d'in sector spiraus, entscheiva in niev turnus. Cun quella caschun vegnan **ils monuments, las cruschs ni las plattas da crap** allontanai mintgamai per igl entir sector. Cruschs e monuments ston vegnir allontanai entras ils parents dils defuncts eifer il temps fixau e sin ordinaziun dil cau dil departament.

Art. 12 Diever dallas fossas

Ella medema fossa eis ei lubiu da satrar mo in vischi. Sin giavisch dils parents san ina ni pliras urnas vegnir satradas en ina fossa da vischi existenta. Era eis ei pusseivel da satrar pliras urnas en ina medema fossa per urnas singulas **ni el santeri d'urnas.**

Il temps da ruaus sedrezza allura adina suenter il temps digl emprend defunct satraus e sto cuzzar silmeins aunc 12 onns. Ina prolungaziun dil temps da ruaus ei buca pusseivla.

Plinavon eis ei lubiu da satrar urnas ellas retschas dallas fossas da vischals e cultivar quellas ella medema fuorma e grondezia.

Art. 13 Profunditad dalla fossa

La profunditad minimala dalla fossa munta:

1.50 m per fossas per carschi

1.20 m per fossas per affons

0.80 m per urnas

Art. 14 Dimensiun dalla fossa

La dimensiun dalla fossa ei fixada sco suonda:

per carschi lunghezia 1.50 m
 ladezia 0.75 m

per affons ed urnas lunghezia 0.80 m
 ladezia 0.60 m

La distanza denter las fossas da vischals per carschi munta a 30 cm. Tier las fossas da vischals per affons e dad urnas singulas munta la distanza a 20 cm **ed eifer il santeri d'urnas a 50 cm.**

Igl ei scumandau d'enramar las fossas.

Art. 15 Cruschs e monuments

Cruschs e monuments ston concordar cul contuorn. Cruschs da lenn e da ghisa, monuments da crap ner e crap artificial ein buca lubi.

Art. 16 Mesiras dallas cruschs e monuments

Cruschs e monuments astgan haver las suandontas dimensiuns:

Fossas per carschi:

Cruschs	altezia maximala, cumpriu postament	1.50 m
	ladezia maximala	0.70 m
Monuments	altezia maximala	1.20 m
	ladezia maximala	0.70 m

Fossas per affons ed urnas:

Cruschs	altezia maximala, cumpriu postament	0.75 m
	ladezia maximala	0.45 m
Monuments	altezia maximala	0.60 m
	ladezia maximala	0.45 m

Santeri d'urnas

Platta da crap granit che vegn messa a disposiziun dalla vischnaunca cun las suandontas mesiras:

ladezia	0.30 m
altezia	0.20 m

Art. 17 Inscrizziuns

Tut ils nums dils defuncts satrai ein da scriver sin la crusch ni monument. Inscrizziuns da nums da defuncts da fossas sligiadas si ein buca lubidas.

L'inscripziun sto cuntener prenum, num, onn da naschientscha ed onn da mort.

Per ils defuncts satrai en fossa comunabla succeda l'inscripziun sin la petga larisch previda. L'inscripziun succeda entras la vischnaunca.

L'inscripziun pils defuncts satrai el santeri d'urnas succeda entras la vischnaunca sin ina platta da crap giun plaun.

Tuttas inscripziuns han da succeder per romontsch.

Art. 18 Termin da postar

Monuments ni cruschs astgan vegnir eregidas sil pli baul in onn suenter la sepultura.

Art. 19 Lubientschas

Avon l'erecziun da cruschs stablas e monuments sto la damonda per la lubientscha vegnir inoltrada alla vischnaunca. La damonda sto cuntener:

- a) in maletg en scala 1:10
- b) l'indicaiziun dil material e dalla colur
- c) las adressas digl empustader e dil furnitur

La lubientscha dat il cau dil departament communal.

Art. 20 Cass excepziunals

En cass extraordinaris ei la suprastonza communal autorisada da sviar da quellas prescripziuns concernent las mesiras da cruschs e monuments.

Art. 21 Vias

La vischnaunca procura che las vias sco era la distanza dallas fossas vegnan cuvretgas cun plattas da crap.

Art. 22 Manteniment dallas fossas

Ils parents, resp. ils artavels ein obligai da mantener la fossa dil defunct.
Sin giavisch sa il manteniment da fossas vegnir surdaus alla vischnaunca encunter ina indemnaziun fixada el regulativ da taxas.

Art. 23 Cultivaziun ed uorden

Il terren dalla fossa communabla per urnas **e dil santeri d'urnas** vegn cultivaus **a moda naturala entras la vischnaunca**. Il plazzar arranschaments, fotografias, candeilas ni fluras ei pusseivel tochen in meins suenter la sepultura el liug previu. **Eifer il santeri d'urnas eisi silsuenter lubiu da garnir la fossa cun candeilas e fluras tagliadas sulettamein egl indrez previu.**

Art. 24 Register dallas fossas

La vischnaunca meina in register che cuntegn la numera dalla fossa ni dall'urna, prenum e num sco era igl onn da naschientscha ed igl onn ch'il defunct ei morts.

IV. Determinaziuns finalas

Art. 25 Pietad

Sin santeri anflan nos defuncts lur davos ruaus. Enviers els ed enviers quei liug benediu vulein nus adina mussar respect e mantener bien uorden e ruaus.

Art. 26 Puniziuns

Cuntravenziuns encunter questa lescha vegnan punidas dalla suprastanza communal cun multas da frs. 50.00 entochen frs. 500.00.

Art. 27 Mieds legals

Encunter decisiuns dalla vischnaunca che sebasan sin questa lescha san ins recuorer eifer 30 dis dapi la communicaziun a scret alla Dertgira administrativa dil cantun Grischun.

Art. 28 Dretg surordinau

Aschilunsch che questa lescha prescriba nuot auter, valan las prescripziuns federalas e cantunalas.

Art. 29 Vigur

Questa lescha da santeri remplazza tala dils 10 da december 2003 e va en vigur cun l'approbaziun entras la radunonza da vischnaunca dils 25 da settember 2015.

L'emprena revisiun* da questa lescha entra en vigur cun l'approbaziun entras la radunonza da vischnaunca dils

Annexa

Element	Conclus	Vigur	Midadas	Motiv
*artechel 8			cumpletaziun	revisiun parziala
*artechel 9			cumpletaziun	revisiun parziala
*artechel 10			cumpletaziun	revisiun parziala
*artechel 11			cumpletaziun	revisiun parziala
*artechel 12			cumpletaziun	revisiun parziala
*artechel 14			cumpletaziun	revisiun parziala
*artechel 16			cumpletaziun	revisiun parziala
*artechel 17			cumpletaziun	revisiun parziala
*artechel 23			cumpletaziun	revisiun parziala
*artechel 29			cumpletaziun	revisiun parziala